

UITWISSELING EN DEBAT: LEDEN EN LEIDING MET EEN BEPERKING

We geven je hier een overzicht van wat besproken werd tijdens de sessie, de verschillende meningen en de belangrijkste besluiten.

INLEIDING

Kiezen voor diversiteit in KSA is een meerwaarde. Het is een verrijking voor je groep en je bouwt mee aan een samenleving waarin iedereen voluit kan participeren. Dat kunnen we enkel toejuichen. Maar dit betekent ook rekening houden met je eigen draagkracht, gepaste ondersteuning zoeken en haalbare doelstellingen formuleren om drempels te verlagen op maat van jouw groep. Hoe kan je dit aanpakken? In deze sessie wisselden we ideeën uit en deden we inspiratie op bij elkaar.

ENERGIZER

Bij het profiel van alle KSA'ers horen talenten. De deelnemers werden in groepjes opgedeeld en dachten voor een bepaalde beperking na over sterktes die hiermee gepaard kunnen gaan. Vervolgens zochten ze een spel dat goed aansloot bij de talenten die ze opgeleijst hadden.

- * **Auditief:** een stratego met een kaartje waarop ze gemakkelijk de hiërarchie kunnen zien. Voor de groepsverdeling kan je werken met kleuren.
- * **Visueel:** Per twee krijgen de geblinddoekte leden een dier en ze moeten elkaar terugvinden door hun dierengeluid te maken. Daarna moet de blinde een parcours doorlopen en de 'ziende' geeft mondelinge instructies aan de andere.
- * **Rolstoel:** Shit-spel (in een vierkant waar je het andere team tegenkomt.), de winnaar mag doorgaan en je krijgt een punt als je de andere kant bereikt. Diegene met de rolstoel heeft een voordeel omdat de anderen zich op de grond met hun benen moeten voorttrekken.
- * Het verdelingsspel met de dieren werd uitgetest.

Belangrijke noot: een beperking is een groot begrip, ook ADHD, autisme ... Je kan deze leden perfect meenemen en integreren in de groepen.

STELLINGEN

We werkten met stellingen om de deelnemers te laten nadenken over werken met een lid of leid(st)er met een beperking en af te toetsen wat ze haalbaar zien. De deelnemers konden op een rij stoelen gaan zitten die overeenkwam met hun mening. De eerste rij stond voor volledig akkoord, de laatste rij voor helemaal niet akkoord.

* IEDEREEN HEEFT RECHT OP EEN LEUKE HOBBY, IEMAND MET EEN BEPERKING KAN JE ALS KSA-GROEP NIET WEIGEREN.

De meningen zijn verdeeld:

- Als er geen draagvlak is, kan je perfect iemand weigeren. Anders krijgt die niet genoeg aandacht.
- Je kan niemand weigeren te laten proberen, maar na het proberen kan dit in overleg met de ouders geweigerd worden. Een lid met een beperking is zeker doenbaar, een leid(st)er hebben met een beperking is moeilijker te integreren.
- Wij hebben een leider met een mentale en een kleine fysieke beperking. Het hele proces viel goed mee, veel beter dan verwacht. We hebben deze leider in samenspraak met hem bij de jongste groep gezet. Spijtig genoeg werd hij soms buitengesloten in de leidingsgroep. Gelukkig had iedereen over het algemeen wel een positief gevoel. De meeste kinderen met een zware beperking worden ook niet naar een jeugdbeweging gestuurd door hun ouders. Meestal hebben de ouders zelf genoeg verantwoordelijkheid om hier mee om te gaan.
- Wij hebben een buddysysteem voorzien voor een leidster met een beperking toen ik zelf lid was. Het is wel heel belangrijk dat je als leider in de leidingsgroep zelf je grenzen moet kunnen aangeven en dat deze gerespecteerd worden.
- Het is ook belangrijk dat je als groep sterk genoeg staat zodat je niet in het midden van het jaar moet stoppen omdat het niet lukt. We hebben zelf ook een leider met een beperking die meedraait en we ondervinden spijtig genoeg wel problemen, ook omdat we een kleine leidingsploeg hebben.
- Het is ook heel belangrijk dat (bijna) de hele leidingsploeg erachter staat. Zo niet, krijg je echt problemen.

* MIJN KSA-GROEP HEEFT DE DRAAGKRACHT OM IEMAND MET EEN BEPERKING ALS LID OF LEIDING MEE TE LATEN PARTICIPEREN IN DE WERKING.

Leden met beperking

- Wij hebben een tamelijk grote leidingsgroep met 5 leiding per leeftijdsgroep. Wij hebben wel een lid geschorst die een heel stevige vorm van autisme heeft. Ook al hebben we heel veel draagkracht, niet alles gaat. We hadden andere leden die niet meer kwamen en zowel de ouders als de psychiaters wisten niet wat ermee te doen, wij dus ook zeker niet. Zo iets is heel erg afhankelijk de situatie van het lid.
- Er is wel een groot verschil tussen draagkracht en motivatie. Alles kan meezitten: veel leiding, grote lokalen ... qua draagkracht. Wij hebben twee jaar geleden een tweeling gehad die enorm veel aandacht vroegen bij bepaalde leiders. Deze leiders waren na drie dagen kamp echt helemaal op omdat het te intensief was. Daarom hebben we leiders van een ander groep die vertrouwd waren met de tweeling in een rotatiesysteem gestoken om sommige leiders wat ademruimte te geven.
- Je wil graag je best doen, maar je moet ook aandacht hebben en houden voor de andere leiding. De hele werking mag niet qua kwaliteit inboeten.
- Wij duiden bij de medeleden wat er aan de hand is en wat de leiding doet als ze bijvoorbeeld met een lid apart gaan zitten. Bijvoorbeeld: X heeft autisme en heeft extra aandacht nodig. Zo gaan wij uit van de sterkte vanuit de eigen leden
- Toch werkt dit soms ook averechts. Wij hebben een lid van 11 à 12 jaar en de medeleden beginnen haar echt wel aan te duiden. "Het is 'zij' weer." Dan spelen we een spel en wil niemand bij haar in het team. Hoewel ze op de hoogte zijn, houden ze er eigenlijk geen rekening mee. Erger nog, het stigmatiseert zelfs nog meer. Wij lossen het dan op doordat de leiding invalt als het lid aangeeft niet te willen meespelen. Zo zeggen ze ook bijvoorbeeld: 'Ja, die moet weer een leiding voor zich hebben.' Omdat er meestal 1 leiding

- is die continu dat lid aandacht moet geven.
- Een mogelijke oplossing als het echt te zwaar blijkt, is om in overleg met de ouders te vragen dat het lid maar 1 keer per maand naar KSA komt.
  - Spijtig genoeg zijn er ook wel ouders die geen andere aanpak willen of het niet willen inzien of toegeven dat hun kind een grotere draaglast is.
  - Wij hebben ook een lid met een beperking en het lijkt alsof die gepusht is vanuit de ouders, want ik denk niet dat het lid zich ook amuseert. We hebben 3 jaar geleden al een gesprek gehad waarbij ik heb aangegeven dat het lid misschien autisme zou kunnen hebben. De moeder reageerde categoriek 'Nee nee nee'. Begin dit jaar wordt ons dan gemeld dat er toch testen worden gedaan. Spijtig dat het zo lang heeft geduurd, maar we gaan nu wel de goede richting uit. We bereiden haar meer voor, we lichten haar in hoe de kampdag eruit gaat zien en dergelijke.
  - Ook voor ouders is het een lastig traject om hiermee aan de slag te gaan. Het is wel belangrijk hen altijd mee te betrekken om moeilijkheden te bespreken en oplossingen te zoeken.

Leiding met beperking

- Wij verwachten dat alle leid(st)ers hun activiteiten voorbereiden. Ze staan per twee à drie per leeftijdsgroep. Een leid(st)er met een beperking zorgt ervoor dat er meer draaglast komt op de medeleiding. Eigenlijk is dit dus een extra verantwoordelijkheid. Je kan natuurlijk als groepleiding gemotiveerd zijn om leiding of leden met een beperking op te nemen in de groep maar uiteindelijk zijn het de leid(st)ers die het zelf echt dragen en het komt vaak op dezelfde persoon terecht. Terzijde: de leden zelf zijn wel blij met een leiding met een beperking, maar op inhoudelijk vlak zijn ze niet echt een toevoeging voor hun medeleiding.
- In onze groep is er ook een leider met een beperking. Een medeleidster die samen met de leider leiding geeft, komt vaak raad vragen om met die leider met een beperking om te gaan. Het is dus ook echt belangrijk dat de medeleiding het ziet zitten. In theorie is het altijd leuk en tof maar de praktijk is vaak spijtig genoeg anders.
- We hebben ook een leider met een beperking, iedereen in onze leidingsgroep wil hierbij helpen. We merken wel dat medeleiding na een jaar vaak eens iets anders wil doen. Het kan wel aanvoelen als een extra belasting.

---

* IN ELKE KSA GROEP MOET MINSTENS IEMAND EXPERTISE HEBBEN OVER HOE JE MOET OMGAAN MET LEDEN EN LEIDING MET EEN BEPERKING.

- Het is niet nodig om een bepaalde studie te doen om te weten hoe je met een lid met een beperking kan omgaan. Als leiding heb je sowieso een klik met de leden en dan leer je wel tijdens het werkjaar hoe je daar het best mee omgaat.
- Het is niet nodig, maar voor ouders is dat wel geruststellend. We zijn allemaal maar vrijwilligers natuurlijk. We hebben zelf een leidster met een diploma orthopedagogie en de ouders appreciëren dit wel.
- Je kan altijd ook terecht bij de jeugddienst uit je stad of gemeente, je overkoepelende werkring of bijvoorbeeld Jeugdwerk voor Allen. Zo krijg je al veel info en hulp vanuit je netwerk. Eerlijk gezegd hebben wij daar zelf nog geen gebruik van moeten maken, ook al hebben wij leden met een beperking.
- Vorming is wel heel belangrijk. We moedigen de leiding echt wel aan om een vorming te volgen die de stad zelf aanbiedt.
- Scouts-vrijwilligers: Bij ons hangt de AKABE soms samen met een gewone werking, maar niet altijd. Ook daar is niet iedereen of soms niemand orthopedagoog van opleiding. Dit hoeft ook niet.

Er ontstond een zijdiscussie over de voor- en nadelen van een aparte AKABE-werking.

- De meningen zijn verdeeld. Het is zeker zo dat dit voor sommige leden echt goed is, soms zelfs nodig. Er zijn leden die echt zeer moeilijk in een gewone werking kunnen aarden. Anderzijds is dat natuurlijk helemaal niet inclusief werken. Zo zijn er ook 3 opties rond de AKABE-werking. Ofwel inclusief iedereen door elkaar, ofwel twee werkingen die 'naast' elkaar wat leven ofwel een totaal aparte werking. Er blijkt ook een enorme vraag te blijven voor een AKABE-werking want we hebben 4 nieuwe groepen opgestart dit jaar.

---

* EÉN OP EÉN BEGELEIDING IS EEN NOODZAAK VOOR PERSONEN MET EEN BEPERKING.

- Dit hangt echt van kind tot kind af.
- Ik heb al ontdekt dat één-op-één ondersteuning eigenlijk (bijna) niet haalbaar is. Ofwel zijn de leden zelf gestopt ofwel hebben wij de samenwerking stopgezet.
- Door één op één begeleiding gaat het lid zich ook niet integreren in de groep. Dit zorgt er ook voor dat de zorgnood alleen maar gaat blijven groeien.
- Het is ook afhankelijk of het lid in de 'harde kern' van de leden zit. Als dat zo is en hij daar echt veel vrienden heeft, dan wordt die ook gedragen en geholpen door de groep.

---

* EEN LEID(ST)ER MET EEN BEPERKING MAG GEEN GROTE VERANTWOORDELIJKHEDEN OPNEMEN BINNEN EEN KSA-GROEP ZOALS HOOFDLEID(ST)ER, KAMPVERANTWOORDELIJKE, SECRETARIS ...

- Ik ben zelf groepsleidster met een (kleine) fysieke beperking. Het is wel echt heel belangrijk om zelf je grenzen aan te geven aan de groep.
- In het begin van het jaar worden de taken verdeeld en deze zijn zeker niet allemaal even zwaar. Zo zou ik de EHBO-taak niet geven aan iemand die totaal geen EHBO-kennis heeft. Tenzij die persoon bijvoorbeeld een cursus wil volgen.
- Het probleem is ook dat niet iedereen zelf goed kan inschatten wat zijn of haar grenzen zijn. Het kan zeker lukken als ze dat kunnen. Kunnen ze het niet, dan is het bijna niet mogelijk.
- Het traject voor een persoon met een beperking hoeft niet anders te zijn dan een andere leid(st)er die in de leiding komt. Zij leren ook van elkaar hoe je leiding moet zijn en dan lukt het pas echt. Je KSA-carrière is een groeiproces, geef hen de kans om te groeien.
- Spijtig genoeg hadden wij enkele jaren geleden een leider met een sterke fysieke beperking waardoor heel het kamp meegaan niet mogelijk was. Wij hebben dan als groep moeten beslissen om hem toch niet te nemen. Die persoon wou ook heel graag groepsleiding worden maar dat was fysiek echt niet haalbaar voor hem.

---

* ERVARINGEN VAN DE DEELNEMERS

Er werden nog even ervaringen uitgewisseld die nog niet aan bod kwamen.

- Wij hebben een lid met heel zwaar autisme. We werkten met een systeem van time-out aan de hand van kleurkaartjes: groen & rood. Dan ging het kind naar een gekende, op voorhand afgesproken plek met de leiding om tot rust te komen. Hij kon deze time-out zelf kiezen of de leiding kon die zelf geven.
- Bij de Knapen/Knimmers/Simmers hadden wij ook een lid dat we met de leiding lieten meedoen in plaats van zelf mee te spelen. Zo kon het lid wat aan de chaos van het spel ontsnappen.
- Wij hadden ook een lid met ADHD en gedragsproblemen. Daarmee werkten we met een stempelkaart met duimpjes (naar boven, opzij en naar beneden). Als het lid zich gedraagt, dan krijgt hij een duimpje naar omhoog. Wanneer het lid dan een x-aantal goede vergaderingen had, kreeg hij iets kleins om hem te motiveren en te belonen. Hiermee wordt wel discreet omgegaan want dit kan jaloezie opwekken bij de andere leden. Het is wel weer een afweging die je moet maken om het ofwel openbaar te melden (om bepaalde zaken of je manier van handelen te duiden) of om er discreet mee om te gaan (om net geen jaloezie op te wekken.)

- Zo een beloningssysteem werkt echt. Wij doen dit voor alle leden. Normaal stoppen we als ze in het 3de leerjaar zitten, maar voor leden met een beperking blijft dat wel doorgaan.
- Wij hadden een lid met een fysieke beperking, zijn botten en spieren waren niet helemaal ontwikkeld. Het viel op dat dit veel moeilijker was om onze spelletjes aan aan te passen. Wij spelen vooral spelletjes met veel beweging. Hij hielp de leiding dan als postje of hielp hen op een andere manier. Dit is natuurlijk geen langdurige oplossing.
- Het is ook wel zo dat je een fysieke beperking ziet en dat snappen kinderen dus veel sneller.
- Op de spelletjesdatabank kan je op zoek gaan naar spelletje voor kinderen met een beperking (die kan je dan aanduiden).

KSA WERKT AAN EEN ANIMATORCURSUS VOOR IEDEREEN!

We willen jongeren met een beperking de kans geven om een volwaardige rol op hun maat te vinden die ze kunnen opnemen in de leidingsploeg. Dit is maatwerk, deze rol zal bij iedere jongere verschillend zijn. We gaan op zoek naar een rol waarbij ze hun talenten ten volle kunnen inzetten maar ook kunnen rekenen op de nodige ondersteuning van de overige leiding.

Bijvoorbeeld: een jongere met autisme kan erg goed zijn in het omgaan met de jongste leden en zorgen dat alles goed voorbereid is. Of iemand met een licht verstandelijke beperking die veel gevoel voor drama heeft en zich graag verkleedt, zal zonder moeite het toneeltje doen van een spel en door zijn enthousiasme de groep makkelijk meekrijgen.

We zijn er momenteel op aan het inzetten om onze animatorcursussen toegankelijker te maken voor iedereen. Om jongeren met een beperking voor te bereiden op een engagement in de leidingsploeg, kunnen ze meegaan op cursus. Dit zijn geen aparte cursussen maar we zorgen ervoor dat de cursus zo toegankelijk mogelijk is zodat iedereen kan deelnemen.

Met dit project bouwen we aan een samenleving waarin ook jongeren met een beperking voluit kunnen participeren. Kinderen zullen het vanzelfsprekend vinden om samen dingen te doen met personen met een beperking. We werken aan een jeugdwerk voor iedereen door iedereen.

Dit project is een initiatief van KSA, Chirojeugd Vlaanderen, Hannibal, Kazou, Konekt en Scouts en Gidsen Vlaanderen. We kunnen het realiseren dankzij de steun van Cera en de Vlaamse Overheid.

Zijn er leid(st)ers die aan iemand in hun groep denken voor wie deze inclusieve cursussen toepasselijk kunnen zijn? Deze sturen best een mailtje naar veerle@ksa.be!

